

BÀI 3

Kết quả cần đạt

- *Hiểu được tầm quan trọng của vấn đề bảo vệ, chăm sóc trẻ em trong bối cảnh thế giới hiện nay và sự quan tâm của cộng đồng quốc tế đối với vấn đề này.*

- *Nắm được mối quan hệ giữa phương châm hội thoại với tình huống giao tiếp : phương châm hội thoại cần được vận dụng phù hợp với tình huống giao tiếp.*

Hiểu được tiếng Việt có một hệ thống từ ngữ xưng hô rất phong phú, tinh tế, giàu sắc thái biểu cảm ; biết sử dụng từ ngữ xưng hô một cách thích hợp trong giao tiếp.

- *Làm tốt bài tập làm văn số 1, biết sử dụng một số biện pháp nghệ thuật và yếu tố miêu tả để làm cho bài văn thuyết minh hấp dẫn, sinh động.*

VĂN BẢN

TUYÊN BỐ THẾ GIỚI VỀ SỰ SỐNG CÒN, QUYỀN ĐƯỢC BẢO VỆ VÀ PHÁT TRIỂN CỦA TRẺ EM

1. Chúng tôi tham dự Hội nghị cấp cao thế giới về trẻ em⁽¹⁾ để cùng nhau cam kết và ra lời kêu gọi khẩn thiết với toàn thể nhân loại : Hãy bảo đảm cho tất cả trẻ em một tương lai tốt đẹp hơn.

2. Tất cả trẻ em trên thế giới đều trong trắng, dễ bị tổn thương và còn phụ thuộc. Đồng thời chúng hiểu biết, ham hoạt động và đầy ước vọng. Tuổi chúng phải được sống trong vui tươi, thanh bình, được chơi, được học và phát triển. Tương lai của chúng phải được hình thành trong sự hoà hợp và tương trợ. Chúng phải được trưởng thành khi được mở rộng tầm nhìn, thu nhận thêm những kinh nghiệm mới.

Sự thách thức

3. Tuy nhiên, thực tế cuộc sống thời thơ ấu của nhiều trẻ em lại không như vậy.

4. Hằng ngày có vô số trẻ em khắp nơi trên thế giới bị phó mặc cho những hiểm hoạ⁽²⁾ làm kìm hãm sự tăng trưởng và phát triển của các cháu đó. Chúng phải chịu bao nhiêu nỗi bất hạnh do bị trở thành nạn nhân của chiến tranh và bạo lực, của nạn phân biệt chủng tộc, chế độ a-pác-thai⁽³⁾, của sự xâm lược, chiếm đóng và thôn tính⁽⁴⁾ của nước ngoài. Có những cháu trở thành người tị nạn⁽⁵⁾, sống tha hương do bị cưỡng bức phải từ bỏ gia đình, cội rễ. Có những cháu khác lại chịu cảnh tàn tật hoặc trở thành nạn nhân của sự lãng quên, ruồng bỏ, đối xử tàn nhẫn và bóc lột.

5. Mỗi ngày, có hàng triệu trẻ em phải chịu đựng những thảm hoạ của đói nghèo và khủng hoảng kinh tế, của nạn đói, tình trạng vô gia cư, dịch bệnh, mù chữ, môi trường xuống cấp. Ở nhiều nước đang phát triển, đặc biệt là những nước kém phát triển nhất, trẻ em đang phải chịu tác động nặng nề của nợ nước ngoài, của tình hình kinh tế không giữ được mức độ tăng trưởng đều đặn hoặc không có khả năng tăng trưởng.

6. Mỗi ngày có tới 40 000 trẻ em chết do suy dinh dưỡng và bệnh tật, kể cả hội chứng suy giảm miễn dịch mắc phải (AIDS), hoặc do thiếu nước sạch, thiếu vệ sinh và do tác động của vấn đề ma tuý.

7. Đó là những sự thách thức mà chúng tôi, với tư cách những nhà lãnh đạo chính trị, phải đáp ứng.

Cơ hội

8. Liên kết lại, các nước chúng ta có đủ các phương tiện và kiến thức để bảo vệ sinh mệnh của trẻ em, loại trừ được một phần rất lớn những nỗi khổ đau của các em, thúc đẩy sự phát triển đầy đủ tiềm năng con người ở trẻ em và làm cho các em nhận thức được nhu cầu, các quyền của mình cũng như nắm được các cơ hội phục vụ được lợi ích của mình. Công ước⁽⁶⁾ về quyền của trẻ em tạo ra một

cơ hội mới để cho quyền và phúc lợi trẻ em được thực sự tôn trọng ở khắp nơi trên thế giới.

9. Những cải thiện gần đây của bầu không khí chính trị quốc tế có thể tạo điều kiện dễ dàng cho việc thực hiện nhiệm vụ đó. Dựa vào sự hợp tác và đoàn kết quốc tế, hiện nay đã có khả năng đạt được những kết quả cụ thể trên nhiều lĩnh vực : khôi phục sự tăng trưởng và phát triển kinh tế, bảo vệ môi trường, ngăn không để cho các bệnh thường gây tử vong và tàn tật lan rộng và đạt được sự công bằng hơn nữa về xã hội và kinh tế. Những biến chuyển nhằm đạt tới giải trừ quân bị⁽⁷⁾ hiện nay cũng nói lên rằng một số tài nguyên to lớn có thể sẽ được chuyển sang phục vụ các mục đích phi quân sự. Tăng cường phúc lợi trẻ em phải là một ưu tiên cao khi tái phân bổ các nguồn tài nguyên đó.

Nhiệm vụ

10. Tăng cường sức khoẻ và chế độ dinh dưỡng của trẻ em là trách nhiệm hàng đầu, đồng thời cũng là một nhiệm vụ mà các giải pháp đã nằm trong tầm tay của chúng ta. Sinh mệnh của hàng vạn trẻ em trai và gái có thể được cứu vãn mỗi ngày, vì ta có thể ngăn ngừa được các nguyên nhân dẫn đến tử vong ở các em. Tỷ lệ tử vong của trẻ em nói chung và tỷ lệ tử vong của trẻ sơ sinh nói riêng ở nhiều nơi trên thế giới hiện nay đến mức không thể chấp nhận được, tuy nhiên có thể hạ thấp rất nhiều tỷ lệ đó với những biện pháp đã được biết tới và cũng dễ dàng đạt được.

11. Trẻ em bị tàn tật và trẻ em có hoàn cảnh sống đặc biệt khó khăn cần phải được quan tâm chăm sóc nhiều hơn và được hỗ trợ mạnh mẽ hơn.

12. Tăng cường vai trò của phụ nữ nói chung và phải đảm bảo quyền bình đẳng giữa nam và nữ vì lợi ích của trẻ em toàn cầu. Ngay từ đầu, các em gái đã phải được đối xử bình đẳng và có cơ hội đồng đều như các em trai.

13. Hiện nay, có hơn 100 triệu trẻ em vẫn chưa trải qua giáo dục cơ sở, trong đó các em nữ chiếm đến 2/3. Bảo đảm sao cho trẻ em được học hết bậc giáo dục cơ sở và không để cho một em nào mù chữ sẽ là một trong những đóng góp quan trọng nhất đối với sự phát triển của trẻ em trên toàn thế giới.

14. Hiện nay, có nửa triệu bà mẹ chết vì những nguyên nhân có liên quan tới sinh đẻ. Mọi biện pháp có thể áp dụng được để bảo đảm an toàn khi mang thai và sinh đẻ cần được đẩy mạnh. Cần nhấn mạnh trách nhiệm về mặt kế hoạch hoá gia đình và quăng cách sinh nở. Gia đình là cộng đồng nền móng và

môi trường tự nhiên để trẻ em lớn khôn và phát triển tốt cho nên cần được bảo vệ và giúp đỡ đầy đủ.

15. Cần tạo cho trẻ em cơ hội tìm biết được nguồn gốc lai lịch của mình và nhận thức được giá trị của bản thân trong một môi trường mà các em cảm thấy là nơi nương tựa an toàn, thông qua gia đình hoặc những người khác trông nom các em tạo ra. Phải chuẩn bị để các em có thể sống một cuộc sống có trách nhiệm trong một xã hội tự do. Cần khuyến khích trẻ em ngay từ lúc còn nhỏ tham gia vào sinh hoạt văn hoá xã hội.

16. Các điều kiện kinh tế sẽ tiếp tục có ảnh hưởng to lớn đến số phận của trẻ em, đặc biệt là ở các nước đang phát triển. Vì tương lai của tất cả trẻ em, cần cấp bách bảo đảm hoặc khôi phục lại sự tăng trưởng và phát triển đều đặn nền kinh tế ở tất cả các nước, đồng thời tiếp tục khẩn trương tìm ra một giải pháp nhanh chóng, rộng lớn và lâu bền cho vấn đề nợ nước ngoài của các nước đang phát triển đang có nợ.

17. Các nhiệm vụ đó đòi hỏi tất cả các nước cần phải có những nỗ lực liên tục và phối hợp với nhau trong hành động của từng nước cũng như trong hợp tác quốc tế.

(Trích Tuyên bố của Hội nghị cấp cao thế giới về trẻ em,
trong *Việt Nam và các vấn đề quốc tế về quyền trẻ em*,
NXB Chính trị quốc gia – Ủy ban Bảo vệ
và chăm sóc trẻ em Việt Nam, Hà Nội, 1997)

Chú thích

(1) Hội nghị cấp cao thế giới về trẻ em họp tại trụ sở Liên hợp quốc ở Niu Oóc ngày 30 – 9 – 1990.

(2) *Hiểm họa*: tình trạng nguy hiểm có thể dẫn đến tai họa nghiêm trọng.

(3) *Chế độ a-pác-thai*: chế độ phân biệt chủng tộc cực đoan và tàn bạo tồn tại từ năm 1652 ở Nam Phi. Giới cầm quyền da trắng ở Nam Phi đã ban hành 70 đạo luật về phân biệt chủng tộc, theo đó người da đen và da màu phải sống, làm việc trong những khu riêng biệt, cách biệt hoàn toàn với người da trắng, bị tước hết mọi quyền công dân. Người da trắng chỉ chiếm 1/5 dân số nhưng lại nắm gần 9/10 đất trồng trọt, 3/4 tổng thu nhập và toàn bộ hầm mỏ, xí nghiệp, ngân hàng.

Ngày 7 – 6 – 1991, chính quyền Nam Phi buộc phải huỷ bỏ chính sách phân biệt chủng tộc.

(4) *Thôn tính* : xâm chiếm đất đai của nước khác, sáp nhập vào lãnh thổ nước mình.

(5) *Tị nạn* : lánh đi ở nơi khác để tránh những nguy hiểm, đe dọa do chiến tranh hoặc tình hình chính trị gây ra cho mình.

(6) *Công ước* : điều ước do nhiều nước cùng kí kết để quy định các nguyên tắc, thể lệ cho từng vấn đề trong quan hệ quốc tế.

(7) *Giải trừ quân bị* : giảm bớt hoặc hạn chế vũ khí và lực lượng vũ trang của các nước.

ĐỌC – HIỂU VĂN BẢN

1. Văn bản này (gồm 17 mục) được bố cục thành mấy phần ? Phân tích tính hợp lí, chặt chẽ của bố cục văn bản.

2. Ở phần "Sự thách thức", bản *Tuyên bố* đã nêu lên thực tế cuộc sống của trẻ em trên thế giới ra sao ? Nhận thức, tình cảm của em khi đọc phần này như thế nào ?

3. Qua phần "Cơ hội", em thấy việc bảo vệ, chăm sóc trẻ em trong bối cảnh thế giới hiện nay có những điều kiện thuận lợi gì ?

4. Ở phần "Nhiệm vụ", bản *Tuyên bố* đã nêu lên khá nhiều điểm mà từng quốc gia và cả cộng đồng quốc tế cần phải nỗ lực phối hợp hành động. Hãy phân tích tính chất toàn diện của nội dung phần này.

5. Qua bản *Tuyên bố*, em nhận thức như thế nào về tầm quan trọng của vấn đề bảo vệ, chăm sóc trẻ em, về sự quan tâm của cộng đồng quốc tế đối với vấn đề này ?

Ghi nhớ

Bảo vệ quyền lợi, chăm lo đến sự phát triển của trẻ em là một trong những vấn đề quan trọng, cấp bách, có ý nghĩa toàn cầu. Bản Tuyên bố của Hội nghị cấp cao thế giới về trẻ em ngày 30 - 9 - 1990 đã khẳng định điều ấy và cam kết thực hiện những nhiệm vụ có tính toàn diện vì sự sống còn, phát triển của trẻ em, vì tương lai của toàn nhân loại.

LUYỆN TẬP

Phát biểu ý kiến về sự quan tâm, chăm sóc của chính quyền địa phương, của các tổ chức xã hội nơi em ở hiện nay đối với trẻ em.